Markku Uitto
Toimitusjohtaja
Teknisen Kaupan Liitto
.3.2026

TEKNISEN KAUPAN LIITON LAUSUNTO KOSKIEN KOMISSION EHDOTUSTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI ASETUKSEN (EU) 2023/956 (NK. HIILIRAJAMEKANISMIN) MUUTTAMISESTA SEN SOVELTAMISALAN LAAJENTAMISEKSI JATKOJALOSTUSTUOTTEISIIN JA MEKANISMIN KIERTÄMISEN EHKÄISEMISEKSI

Asia: Valtioneuvoston U-kirjelmä U 19/2026 vp

Teknisen Kaupan Liitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Liitto edustaa toimialoja, jotka tuovat maahan voimassa olevan mekanismin alaisia tuotteita, sekä nyt laajennettavaksi esitettävien tuoteryhmien alaisia tuotteita suomalaisen teollisuuden ja rakentamisen sekä kaupan tarpeisiin.

Vaikutusten arvioinnista

Komissio on julkaissut ehdotuksen liitteenä vaikutusarvion (SWD (2025) 988 lopullinen).

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komission vaikutustenarviossa tarkastellaan jatkojalostustuotteen kaupankäynnin intensiteettiä, päästösisältöä sekä toteutettavuutta ja hallinnollisia kustannuksia yrityksille ja viranomaisille. Valtioneuvosto katsoo, että hiilirajamekanismin soveltamisalan laajentamista jatkojalostustuotteisiin tulisi tarkastella tuote tai tuoteryhmä kerrallaan.

Valtioneuvosto kuitenkin kiinnittää huomiota laajennuksen vaikutusten epävarmuuteen konepajasektorille, sillä tuotekohtaisia tai arvoketjukohtaisia vaikutusarvioita ei ole saatavilla.

Myös Teknisen Kaupan Liitto toteaa, että mekanismin laajentamisen yhteydessä esitetty vaikutuksenarviointi vaikuttaa luonteeltaan hyvin yleiseltä, on sisällöltään pinnallinen eikä riittävän laaja tai yksityiskohtainen. Vaikutuksenarviointiin liittyvä kyselytutkimus pidettiin heinä- elokuussa 2025 ja vastauksia EU- maista saatiin 206. Vastaajista 60 % ei ollut koskaan tehnyt CBAM- ilmoitusta.

Yli 60 % vaikutuksen arvioinnin yhteydessä tehtyyn kyselyyn vastanneista katsoo, että ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen alavirran tuotteisiin lisää merkittävästi hallinnollisia kuluja. Yli 80 % vastanneista oli sitä mieltä, että mekanismin laajennus lisää riskiä sille, että vähähiilisiä tuotteita ei ole riittävästi tarjolla tai että EU:n ulkopuoliset tuottajat ohjaavat vähähiilisiä tuotteita EU- markkinaan ja paljon päästöjä tuottavia tuotteita muualle.

Vaikutuksista toimitusketjuihin

Komissio ehdottaa soveltamisalan laajennusta yli sataan uuteen CN (Combined Nomenclature) -nimikkeistön tuoteluokkaan, joita käytetään tullille annettavissa ilmoituksissa. Tuoteluokista suurimpia ryhmiä ovat erilaiset teollisuuskoneet, työstökoneet, tavarankuljetukseen tarkoitetut ajoneuvot, metalliset laitteistot, ajoneuvojen osat, kodinkoneet sekä rakennuslaitteet.

Afryn selvityksen mukaan yritykset optimoivat hankintaketjujaan jatkuvasti säilyäkseen kilpailukykyisinä globaaleilla markkinoilla. Selvityksen mukaan tästä seuraa, että niin kauan kuin hiilirajamekanismin piiriin kuuluvien tuotteiden koko arvoketjua aina raaka-

aineista alavirran viimeiseen jalostusvaiheeseen saakka ei huomioida mekanismissa, voidaan hiilirajamekanismin kustannuslisää välttää siirtämällä tuotantoa EU:n ulkopuolelle siihen arvoketjun vaiheeseen saakka, johon mekanismi ei ulotu.

Teknisen Kaupan Liitto toteaa, että mekanismin laajentuessa koskemaan alavirran tuotteita todennäköisesti myös teollisuuden tarvitsemat puolivalmisteet ja osarakenteet, joita voidaan käyttää laitteissa, joita viedään EU- alueelta pois tulevat mekanismin piiriin.

Liitto esittää huolensa mahdollisen viennin kompensaatiomekanismin oikeellisuuteen ja riittävyyteen liittyen. Liittoa huolettaa myös mahdollisen kompensaatiomekanismin yrityksille aiheuttama hallinnollinen taakka.

Edelleen Liitto on huolissaan mekanismin laajentumisen vaikutuksista yritysten toimitusketjuihin. Mekanismin laajentuessa voi olla riski kansainvälisten yritysten tuotannon kokonaan siirtymisestä EU:n ulkopuolelle niiden tuotteiden osalta, jotka aikaisemmin valmistettiin EU:n alueella vientiin EU:n ulkopuolelle.

Vaikutukset yritysten raportointivelvollisuuksiin

Alavirran laajennuksen piiriin tulisi komission ehdotuksen mukaan soveltamisalaan lisättävien tavaroiden suorat päästöt niiden teräksen ja alumiinin materiaalisisällön osalta. Hiilirajamekanismin velvoitteet koskevat omnibus muutosten myötä niitä maahantuojia, jotka tuovat CBAM-tavaraa yli 50 tonnia vuodessa. Vaikka hiilirajamekanismin todistusten ostovelvoite pätisi vain jatkojalostustuotteiden teräksen ja alumiinin materiaalisisältöön, kynnysarvon valvonnassa huomioitaisiin komission mukaan koko hiilirajamekanismin alaisen tuontitavaran paino, eikä vain sen sisältämän alumiinin ja teräksen painoa.

Teknisen Kaupan Liitto toteaa, että monet mekanismin laajennuksen alaiset, EU-alueelle tuotavat koneet ja laitteet sisältävät huomattavan painavia osia, jotka eivät sisällä kuitenkaan mekanismin alaisia ainesosia. Näitä ovat esimerkiksi sähkökäyttöisten koneiden ja laitteiden akut. Ei ole kohtuullista sisällyttää näitä osaksi laitteen painoa, josta raportoidaan mekanismin alaisia päästöjä. Liitto esittää, että joko em. kaltaiset painavat osat jätetään raportoinnin ulkopuolelle tai hyvitetään jotenkin.

Komissio ehdottaa lisäksi uusia toimia päästötietojen virheellisen raportoinnin estämiseksi. Tilanteissa, joissa CBAM-velvollinen käyttää toteutuneita päästöjä vuosi-ilmoituksen päästötietojen pohjana, on riski, että CBAM-velvollinen voi pyrkiä vähentämään hiilirajamekanismin kustannusta ilmoittamalla todellisuudesta poikkeavan tiedon siitä, missä laitoksessa ja minä vuonna kyseinen CBAM-tavara on tuotettu. Komissio ehdottaa, että komissiolla ja kansallisella toimivaltaisella viranomaisella tulisi olla mahdollisuus pyytää todisteita tuotantolaitoksen ja tuotantovuoden oikeellisuudesta.

Teknisen Kaupan Liitto esittää huolensa raportoinnin todentamiseen tarvittavien tarkastuslaitosten resurssien sekä palvelujen kattavuudesta ja riittävyydestä.

CBAM-kustannuksen aiheuttaman kustannuspaineen lisäksi hiilirajamekanismin soveltamisalan laajennus kasvattaa päästötietojen raportoinnista syntyvää hallinollista taakkaa. Mitä monimutkaisempiin tuotteisiin ja sitä kautta laajempaan joukkoon toimialoja hiilirajamekanismia laajennetaan, sitä enemmän tarvitaan myös päästötietojen raportointia. Laajentaminen todennäköisesti lisää raportoinnista aiheutuvaa hallinnollista taakkaa yrityksille. Monimutkaisten tuotteiden lisääminen mekanismin piiriin loisi tarpeen muun muassa tuotekohtaisille päästötiedoille ja yksityiskohtaiselle ymmärrykselle tuotteiden materiaalisisällöstä. Tämä voi hiilirajamekanismin velvoitteiden piiriin tulevilla yrityksillä tarkoittaa esimerkiksi investointeja uusiin tietohallintajärjestelmiin.

Teknisen Kaupan Liitto esittää huolensa lisääntyvän raportointivelvollisuuden aiheuttamasta, yritysten lisääntyvästä hallinnollisesta taakasta ja lisäkustannuksista sekä mahdollisesta lisätaakasta julkiselle hallinnolle.

Kustannusvaikutuksista

Vaikutuksen arviointiin liittyneeseen kyselyyn vastanneista enemmistö oli sitä mieltä, että mekanismin laajennus alavirran tuotteisiin lisää 1) valmistajien hankintakustannuksia, 2) PK- yritysten kustannuksia EU:ssa ja 3) nostaa kuluttajahintoja EU:ssa.

Hiilirajamekanismin laajennus monimutkaisempiin tuotteisiin todennäköisesti lisäisi oletusarvoihin perustuvaa tuonnin päästöjen raportointia. Oletusarvojen käytön merkitys todennäköisesti kasvaisi, sillä mitä monimutkaisempi tuote on kyseessä, sitä haastavaa sen tuotannon arvoketjusta on saada luotettavia päästötietoja. Oletusarvojen käyttö kasvattaisi maahantuojille hiilirajamekanismista aiheutuvia kustannuksia, sillä oletusarvot ovat lähtökohtaisesti korkeammat kuin todelliset päästöt.

Teknisen Kaupan Liitto toteaa, että oletusarvojen käyttö ainakin alkuvaiheessa tulee olemaan laajaa tietojen saatavuuden ja mahdollisten toimitusvaikeuksien vuoksi. Siksi on tärkeää, että ne on määritetty tasoltaan kohtuullisiksi esimerkiksi tarpeeksi pitkän siirtymäajan puitteissa, ilman, että ne alkuvaiheessa ovat rangaistuksenomaisen korkeita.

Mekanismin käyttöönotosta

Teknisen Kaupan Liitto on huolissaan mekanismin käyttöönoton poikkeukselliseen siirtymäaikaan. Tässä nimenomaisessa tapauksessa siirtymäaika voi vaikuttaa alan suomalaisten yritysten kustannuksiin sekä investointipäätöksiin siten, että alihankintatuotantoa saattaa siirtyä kahden vuoden siirtymäajan aikana muihin, EU:n ulkopuolisiin maihin. Siirtynyttä tuotantoa ei välttämättä tuoda takaisin.

Teknisen Kaupan Liitto pitää tärkeänä, että mahdollinen mekanismin laajentaminen otetaan käyttöön yhteneväisesti, samanaikaisesti ja -sisältöisesti kaikissa jäsenmaissa ja että kansallinen seuranta, valvonta ja seuraamukset toteutetaan samanlaisina kaikissa jäsenmaissa. Suomi ei saa olla tässäkin asiassa liikkeellä muita jäsenmaita nopeammin.

Teknisen Kaupan Liitto huomauttaa, että uuden lainsäädännön ja uusien raportointikäytänteiden käyttöönotolle on yleensä syytä määritellä riittävän pitkät siirtymäajat ja raportointiin käytettävien tietojärjestelmien sekä ohjeistuksen on syytä olla valmiita ennen velvollisuuksien alkamista. Riittävän pitkä siirtymäaika monille uusille laeilla on jäsenyritystemme mukaan kaksi vuotta.

Kunnioittaen

Markku Uitto

Toimitusjohtaja

Teknisen Kaupan Liitto